

Блок 2. Україна в процесі боротьби за збереження національної ідеї

Урок 17. Семінар. Піднесення українського національного руху на початку XX ст. Україна напередодні Першої світової війни

Історія України • ПМ • I курс • 1 година

Головна думка

На початку XX ст. український рух став масовішим і політичнішим. Напередодні Першої світової війни українці мали досвід партій, преси, парламентської боротьби, культурних товариств, але залишалися розділеними між імперіями.

На уроці потрібно зрозуміти	Після уроку студент/студентка зможе
економічна модернізація і соціальні зміни; партії і політичні програми; революція 1905-1907 рр.; українська преса і «Просвіти».	пояснювати ключові поняття; називати основні дати; аналізувати причини й наслідки; робити короткий історичний висновок.

Дата	Що запам'ятати
1900	РУП і «Самостійна Україна».
1905-1907	перша російська революція.
1906	українська громада в I Думі.

Матеріал подано як готовий конспект-презентацію: його можна показувати на екрані або роздати студентам для самостійного опрацювання.

1. Карта уроку: логіка вивчення теми

Крок	Питання уроку	Що потрібно запам'ятати
1	Економічна модернізація і соціальні зміни	причини → перебіг → наслідки → значення
2	Партії і політичні програми	причини → перебіг → наслідки → значення
3	Революція 1905-1907 рр.	причини → перебіг → наслідки → значення
4	Українська преса і «просвіти»	причини → перебіг → наслідки → значення
5	Становище перед війною	причини → перебіг → наслідки → значення

Проблемне питання

Яке значення мала тема «Семінар. Піднесення українського національного руху на початку XX ст. Україна напередодні Першої світової війни» для розвитку українського суспільства, державності або національної ідеї?

Поняття	Навіщо потрібне на уроці
Політизація	допомагає точно пояснити явище: перехід від культурної роботи до боротьби за політичні права.
Модернізація	допомагає точно пояснити явище: оновлення суспільства через промисловість, міста, освіту, транспорт.
Національна ідея	допомагає точно пояснити явище: уявлення про право народу на власний розвиток і політичне майбутнє.

2. Історичний контекст

Тема уроку розкриває один із ключових етапів історії України: семінар. піднесення українського національного руху на початку XX ст. Україна напередодні першої світової війни.

Щоб зрозуміти цей матеріал, важливо бачити зв'язок між політичними рішеннями, соціальними змінами, культурою та повсякденним життям людей.

Матеріал подано як конспект-презентацію: визначення, дати, таблиці й схеми можна використовувати для пояснення і самостійного опрацювання.

Історичний фактор	Що він змінює	На що звернути увагу
Економічна модернізація і соціальні зміни	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Партії і політичні програми	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Революція 1905-1907 рр.	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Українська преса і «просвіти»	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися

Алгоритм аналізу

1) Назвіть явище. 2) Вкажіть час і місце. 3) Поясніть причини. 4) Назвіть учасників. 5) Сформулюйте наслідки для українського суспільства.

3. Основний зміст теми

Пункт	Пояснення
Партії	Національний рух мав різні програми: соціалістичні, демократичні, автономістські, самостійницькі.
Революційний досвід	1905-1907 рр. навчили українців працювати з пресою, парламентом і масовими організаціями.
Культурна інфраструктура	Просвіти, видавництва, читальні формували національну свідомість.
Імперські обмеження	Росія й Австро-Угорщина контролювали український рух по-різному, але не давали повної свободи.
Переддень війни	До 1914 р. українці були політично активнішими, але залишалися без держави.

Проміжний висновок

Історичні події не існують окремо: економіка, влада, культура, війни, соціальні групи й міжнародна ситуація взаємно впливають одна на одну.

Типова помилка

Не зводьте відповідь до переліку дат. Історія вимагає пояснення: чому подія стала можливою, які сили діяли, кого вона посилила або послабила.

4. Причини, перебіг і наслідки

Причина / умова	Як проявлялася	Наслідок
Економічна модернізація і соціальні зміни	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Партії і політичні програми	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Революція 1905-1907 рр.	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Українська преса і «просвіти»	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Становище перед війною	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність

Запам'ятай формулу відповіді

Повна відповідь з історії має містити не тільки “що сталося”, а й “чому сталося”, “хто брав участь”, “чим завершилося” і “чому це важливо”.

Причини	Подія	Наслідки
передумови, суперечності, інтереси груп	конкретні рішення, війни, реформи або організації	зміни у владі, правах, культурі, території, суспільстві

5. Діячі, організації та суспільні сили

Хто / що	Роль у темі
Михайло Грушевський	інтелектуальний авторитет українського руху.
Іван Франко	символ політизації західноукраїнського руху.
Микола Міхновський	самостійницька течія.
Українські партії	формували програми майбутнього.
Просвіти	поширювали освіту й мову.

Методична підказка

Коли називаєте історичну особу або організацію, одразу пояснюйте її дію: створив, очолив, підтримав, заборонив, реформував, проголосив, придушив.

Питання до діяча/організації	Відповідь має містити
Яку мету мав?	політичну, соціальну, культурну або військову мету
Якими методами діяв?	реформи, війна, дипломатія, пропаганда, самоорганізація
Який наслідок?	що змінилося після його/її діяльності

6. Основні поняття

Поняття	Коротке визначення
Політизація	перехід від культурної роботи до боротьби за політичні права.
Модернізація	оновлення суспільства через промисловість, міста, освіту, транспорт.
Національна ідея	уявлення про право народу на власний розвиток і політичне майбутнє.
Імперія	велика держава, що підкорює різні народи і території.

Поняття	Як використати у відповіді
Політизація	Скажіть: «Політизація - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Модернізація	Скажіть: «Модернізація - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Поняття	Як використати у відповіді
Національна ідея	Скажіть: «Національна ідея - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Імперія	Скажіть: «Імперія - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Як відповідати

Визначення потрібно не зазубрювати механічно, а пояснювати своїми словами і наводити історичний приклад із теми.

7. Основні дати

Дата / період	Подія / значення
1900	РУП і «Самостійна Україна».
1905-1907	перша російська революція.
1906	українська громада в I Думі.
1914	початок Першої світової війни.
1917	початок Української революції.

Хронологічна стрічка

1900 → 1905-1907 → 1906 → 1914 → 1917

Як вчити дати

Дати варто групувати за логікою: передумови → ключова подія → наслідки. Тоді вони не перетворюються на випадковий список.

8. Схема для розуміння

Що відбувається	Механізм	Результат
Партії	ключові дії та суперечності	історичний результат
Революційний досвід	ключові дії та суперечності	історичний результат
Культурна інфраструктура	ключові дії та суперечності	історичний результат

Схему можна використати як план усної відповіді або як основу для короткого письмового конспекту.

Завдання	Як виконати
Перетворіть схему на текст	кожен рядок схеми запишіть як окреме речення з причинно-наслідковим зв'язком.
Додайте факт	до кожного рядка підберіть дату, особу або приклад із теми.

9. Підсумок уроку

Теза	Пояснення
1. На початку ХХ ст.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
2. Тему потрібно розуміти через зв'язок причин, дій учасників і наслідків.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
3. Для повної відповіді використовуйте поняття, дату, приклад і власний висновок.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.

Відповідь на проблемне питання

Тема «Семінар. Піднесення українського національного руху на початку ХХ ст. Україна напередодні Першої світової війни» показує, що українська історія розвивалася через поєднання внутрішніх процесів і зовнішніх викликів. Її значення потрібно оцінювати за впливом на права людей, культуру, державність і національну ідентичність.

Для усної відповіді

Починайте з короткої тези, далі наведіть 2-3 факти, одну дату і завершіть власним історичним висновком.

10. Перевір себе

Рівень	Завдання
Базовий	Дайте визначення 3-4 основних понять уроку. Назвіть 3 ключові дати.

Рівень	Завдання
Середній	Складіть хронологічний ланцюжок подій і поясніть, чому вони пов'язані.
Достатній	Порівняйте дві сили, організації або явища з теми за критеріями: мета, методи, наслідки.
Високий	Дайте аргументовану відповідь на проблемне питання уроку. Використайте щонайменше два факти і одну дату.

Міні-тест	Варіанти відповіді
1. Найважливіше в темі - це...	А лише дата; Б причина, перебіг і наслідки; В тільки прізвища; Г випадковий факт.
2. Повна історична відповідь має містити...	А поняття, дату, приклад і висновок; Б тільки емоцію; В лише цитату; Г тільки переказ назви.
3. Історичне значення події - це...	А її вплив на подальший розвиток; Б місце на сторінці; В складність назви; Г кількість учасників.

Відповіді

1 - Б; 2 - А; 3 - А.